

Sygn. akt I Ns 979/14

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2015 roku

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSR Kamilla Gos-Górska

Protokolant : Sabina Drewniok-Szczepek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 grudnia 2015 r. w G.

sprawy z wniosku M. S.

z udziałem J. O., R. O., K. O., Gminy K., G. O. (1), S. K., W. J.

o stwierdzenie nabycia spadku po J. K.

1. stwierdza, że spadek po J. K., synu S. i W., zmarłym dnia 20 października 2013 roku w K., ostatnio stale zamieszkałym w K., na podstawie ustawy nabyła z dobrodziejstwem inwentarza w całości Gmina K.;
2. przyznać ustanowionemu dla nieznanym z miejsca pobytu uczestników kuratorowi adw. I. L. wynagrodzenie w kwocie 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i 60/100) w tym 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych i 60/100) tytułem podatku VAT, którą wypłacić z sum budżetowych;
3. nie obciąża wnioskodawczyni kosztami procesu.

SSR Kamilla Gos-Górska

Sygn. akt: I Ns 979/14

## UZASADNIENIE

M. S. wystąpiła do tut. Sądu z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po J. K. a wniosek ten poparły uczestnicy. W dalszym piśmie (k. 33) wskazała, że wraz z pozostałymi uczestnikami tworzy krąg spadkobierców zmarłego jako jego rodzeństwo.

Postanowieniem z dnia 11 lipca 2014 r. wezwano do udziału w sprawie uczestników – osoby wskazane jako rodzeństwo zmarłego, osoby wynikające z aktu zgonu jako rodzice zmarłego oraz Gminę K.. Dla nieznanym z miejsca pobytu osób podanych jako rodzice zmarłego ustanowiono kuratora.

Osoby wskazane jako rodzeństwo zmarłego poparły wniosek, Gmina K. oświadczyła, że z uwagi na zgłoszenie do udziału prawdopodobnych spadkobierców zmarłego nie jest aktualnie w stanie zająć stanowiska w sprawie.

Postanowieniem z dnia 19 lutego 2015 r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze uczestników spadkobierców J. K. poprzez ogłoszenie w piśmie poczytnym na terenie kraju.

Na rozprawie w dniu 22 grudnia 2015 r. kurator uczestników S. K. i W. J. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku na rzecz Gminy K., wskazując na brak danych o bliższych spadkobiercach ustawowych zmarłego, a ponadto na okoliczność, że osoby wskazane jako rodzice zmarłego mają charakter fikcyjny. Jednocześnie wniósł o przyznanie wynagrodzenia za pełnioną funkcję w stosunku do każdej z osób.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

J. K. przed śmiercią mieszkał stale w K., gdzie zmarł w dniu 20 października 2013 roku. W chwili śmierci był kawalerem.

/dowód: akt zgonu J. K. - k. 18/

Postanowieniem z dnia 15 lutego 1952 r. Sąd Powiatowy w A. orzekł o nadaniu dziecku nieznanemu w W. nazwiska (...) i imienia (...) oraz o wpisaniu do księgi urodzeń Urzędu Stanu Cywilnego (...) aktu urodzenia o treści: K. J., urodzony (...), syn S. i W. z domu J., małżonków K.. W uzasadnieniu wskazano, że małoletni to dziecko znalezione, umieszczone w Domu Dziecka. Akt urodzenia dziecka nie został sporządzony a datę urodzenia jako 18 kwietnia 1939 r. ustalono na podstawie badań lekarskich. Nadanie imienia, nazwiska oraz imienia i nazwiska rodzicom dziecka nastąpiło na podstawie art. 63 prawa o aktach stanu cywilnego.

W oparciu o postanowienie Sądu sporządzono akt urodzenia J. K..

/dowód: postanowienie z 15.02.1952 r. k. 7 w aktach Sądu Powiatowego w A., sygn. I Ns 49/52, akty stanu cywilnego, k. 131/

M. O. usłyszała od swojego ojca tuż przed jego śmiercią, że miał syna, który mieszka na Śląsku, polecając jego odzyskanie. Ojciec powiedział, że będąc młodym chłopakiem spotkał kobietę, z którą miał dziecko. Związku małżeńskiego nie zawarli. Dziecko to miało zostać oddane do domu dziecka. M. O. usłyszała o nieślubnym dziecku swojego ojca również od swojej chrzestnej. Ojciec M. O. to S. O.. Zmarł on około 2001 r. Poza M. O. ze związku małżeńskiego z M. z domu Z., posiadał jeszcze czworo dzieci: R. O., J. O., G. O. (1), K. O..

/dowód: zapewnienie spadkowe M. S., k. 95-96, akty stanu cywilnego, k. 76-78, 88 – 89, 92-93/

Sąd oparł powyższe ustalenia o orzeczenie Sądu, dokumenty urzędowe w postaci aktów stanu cywilnego, zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni. Prawomocnym orzeczeniem Sądu, Sąd w niniejszym składzie był związany. Za całkowicie wiarygodne Sąd uznał pozostałe dokumenty, które nie były również kwestionowane przez żadną ze stron. Zasadniczo za wiarygodne Sąd uznał zeznania wnioskodawczyni, a to w zakresie dotyczącym tego, że ojciec wnioskodawczyni miał jako młody chłopak syna, który następnie został oddany do domu dziecka. Sąd uznał, że okoliczność czy ojciec wnioskodawczyni tuż przed śmiercią wskazał, że dane tego dziecka to (...) nie ma znaczenia dla wyniku postępowania z przyczyn omówionych poniżej.

### **Sąd zważył, co następuje:**

Zgodnie z art. 1025 § 1 k.c. Sąd stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę na wniosek osoby mającej w tym interes. Wobec twierdzeń wnioskodawczyni, że jest ona spadkobiercą J. K. jako jego siostra, Sąd uznał, że przysługuje jej legitymacja czynna w niniejszej sprawie albowiem posiada ona interes prawny we wszczęciu niniejszego postępowania.

Zgodnie z brzmieniem art. 926 § 1 k.p.c. powołanie do spadku wynika z ustawy lub testamentu. W przypadku, gdy zmarły nie pozostawił testamentu, a zatem nie powołał spadkobiercy, Sąd stwierdza nabycie spadku zgodnie z przepisami ustawy. Mając na względzie, że w niniejszej sprawie nie ustalono, aby zmarły J. K. pozostawił testament, Sąd zobowiązany był do stwierdzenia nabycia spadku w oparciu o przepisy ustawy Kodeks cywilny. Stosownie do art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

W niniejszej sprawie Sąd nie ustalił, aby zmarły J. K. pozostawił dzieci. Okoliczności takich nie ustalono również po publikacji ogłoszenia w prasie o toczącym się postępowaniu. Podstawę prawną ogłoszenia stanowił art. 672 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli zapewnienie nie było złożone albo jeżeli zapewnienie lub inne dowody nie będą uznane przez

sąd za wystarczające, postanowienie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku może zapaść dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie.

Z aktu zgonu spadkodawcy wynika, że w chwili śmierci był on kawalerem. Z tych względów krąg spadkobierców należało ustalić z uwzględnieniem brzmienia art. 932 k.c. Zgodnie z tym przepisem w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonka i rodzice. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonką spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczącej w zbiegu z jego małżonką, wynosi połowę spadku. W braku zstępnych i małżonki spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy. Jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zstępnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małżonką spadkodawcy wynosi połowę spadku.

W niniejszej sprawie nie ustalono rodziców czy dalszych spadkobierców J. K. – rodzeństwa / dziadków / ich zstępnych. Przymiotu takiego nie posiadają S. K. i W. J., albowiem z poczynionych ustaleń wynika, że są to osoby fikcyjne, których dane zostały ustalone (przypisane rodzicom zmarłego) celem sporządzenia aktu urodzenia znalezionej dziecka.

Powołane powyżej orzeczenie Sądu Powiatowego w A. zostało wydane w oparciu o art. 63 dekretu Rady Ministrów z dnia 25 września 1945 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, który przewidywał obowiązek osób, które znajdą dziecko nieznanych rodziców, do zawiadomienia o tym właściwych organów administracyjnych, a dalej procedurę ustalenia przypuszczalnej daty urodzenia dziecka i zwrócenie się do „władzy opiekuńczej” o nadanie dziecku imienia i nazwiska oraz o rozstrzygnięcie, jakie imiona i nazwiska mają być wpisane do aktu urodzenia jako imiona i nazwiska rodziców, które podlegały wpisaniu do aktu urodzenia dziecka. Postępowanie takie zostało przeprowadzone właśnie w stosunku do spadkodawcy, któremu nadano imię, nazwisko, określono dane rodziców celem wpisania w akcie urodzenia. Nie budzi zatem wątpliwości, że – jak wskazano powyżej – uczestnicy postępowania, za których działał kurator, to osoby fikcyjne.

Sąd uznał, że nie zachodzą także podstawy do uznania za spadkobierców wnioskodawczyni i jej rodzeństwa. Wbrew wnioskowi, brak podstaw do ustalenia, że ojciec wnioskodawczyni – S. O. (akt k. 23) – był wstępnym w stosunku do J. K.. Dowodem pochodzenia dziecka od określonej osoby jest akt urodzenia tego dziecka. Z aktu urodzenia J. K., w żaden sposób nie wynika, aby był synem S. O.. Jak wskazywano, w akcie urodzenia spadkodawcy widnieją dane wynikające z orzeczenia Sądu. W świetle prawa dziećmi S. O. są dzieci pochodzące z jego małżeństwa z M. z domu Z. oraz jego ewentualne dzieci pozamałżeńskie, których pochodzenie zostało ustalone w drodze uznania lub sądowego ustalenia ojcostwa. Okoliczności takie nie wynikają ze zgromadzonego materiału dowodowego. Przy tym S. O., jak zeznała wnioskodawczyni, zmarł ok. 13 lat przed rozprawą z 19 września 2014 r. Wobec braku podstaw do pozytywnych ustaleń w zakresie tego, aby J. K. był dzieckiem (zstępnym) S. O., z przyczyn omówionych powyżej, w konsekwencji brak było też podstaw do uznania, że wnioskodawczyni, jak i J., R., K. i G. O. (2) byli rodzeństwem spadkodawcy.

Pomimo ogłoszenia w prasie, swojego udziału w sprawie nie zgłosiły inne osoby, które z mocy ustawy należałyby do kręgu spadkobierców ustawowych J. K. (w tym dziadkowie / zstępni dziadków). Wobec tego w określeniu kręgu spadkobierców J. K. zastosowanie znajduje art. 935 k.c., zgodnie z którym w braku małżonki spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonki spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu. Z art. 1015 k.c. wynika z kolei, że nabycie spadku w przypadku, gdy spadkobiercą jest jednostka samorządu terytorialnego (osoba prawna) następuje z dobrodziejstwem inwentarza.

Mając na uwadze powyższe, uwzględniając, że ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy to K., Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Podstawę rozstrzygnięcia zawartego w pkt 2 sentencji postanowienia stanowiły przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. 2013, poz. 1476). § 1 ust. 1 tego aktu przewiduje, że wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, zwanego dalej "kuratorem", nie może przekraczać stawek minimalnych przewidzianych przepisami określającymi opłaty za czynności adwokackie, a w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny, przepisami określającymi opłaty za czynności radców prawnych. Wynagrodzenie kuratora będącego podatnikiem obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o wynagrodzeniu (ust. 3). W niniejszej sprawie dla dwóch uczestników nieznanych z miejsca pobytu funkcję kuratora wykonywał adwokat, zatem dla określenia wysokości należnego wynagrodzenia należy odwołać się do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W § 9 pkt 2 tego rozporządzenia określono, że stawka minimalna za prowadzenie sprawy o stwierdzenie nabycia spadku wynosi 60 zł. Wobec ustanowienia kuratora dla dwóch uczestników należne było wynagrodzenie w kwocie 120 zł, które w oparciu o powołane przepisy, zostało podwyższone o podatek VAT (łącznie 147,60 zł).

Zasada dotycząca ponoszenia kosztów postępowania nieprocesowego została wyrażona w art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. W doktrynie i orzecznictwie wyrażany jest jednolity pogląd, że w postępowaniu nieprocesowym nie ma "pojedyńku" dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu. Przeciwnie, z treści całego art. 520 k.c. wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie Sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Koszty niniejszego postępowania w postaci opłaty od wniosku poniosła wnioskodawczyni. Nie pokryto natomiast wydatków na wynagrodzenie kuratora i ogłoszenie w prasie. I choć to wnioskodawczyni zainicjowała postępowanie, z uwagi na ogólny interes w ustaleniu kręgu spadkobierców J. K. (w sprawie I Ns 2829/13 zabezpieczono spadek po zmarłym), Sąd orzekł o nieobciążaniu wnioskodawczyni dalszymi kosztami postępowania (pkt 3 sentencji postanowienia).

SSR Kamilla Gos-Górska